HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

7 iulie 2016*

„Trimitere preliminară ? Transport — Directiva 2003/59/CE ? Obligația calificării inițiale — Articolul 4 — Drepturi dobândite — Titularii permiselor de conducere eliberate înaintea datelor prevăzute la articolul 4 ? Scutire de obligația calificării inițiale ? Reglementare națională care stabilește o cerință suplimentară privind efectuarea unui stagiu de formare periodică prealabilă cu o durată de 35 de ore pentru a beneficia de scutirea menționată”

În cauza C-447/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Krajský soud v Ostravě (Curtea Regională din Ostrava, Republica Cehă), prin decizia din 16 iulie 2015, primită de Curte la 18 august 2015, în procedura

Ivo Muladi

împotriva

Krajský úřad Moravskoslezského kraje,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul D. Šváby (raportor), președinte de cameră, domnii M. Safjan și M. Vilaras, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vláčíl, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de J. Hottiaux și de Z. Malůšková, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: ceha.

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 din Directiva 2003/59/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 iulie 2003 privind calificarea inițială și formarea periodică a conducătorilor auto ai anumitor vehicule rutiere destinate transportului de mărfuri sau de pasageri, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3820/85 al Consiliului și a Directivei 91/439/CEE a Consiliului și de abrogare a Directivei 76/914/CEE a Consiliului (JO 2003, L 226, p. 4, Ediție specială, 07/vol. 12, p. 86).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Ivo Muladi, pe de o parte, și Krajský úřad Moravskoslezského kraje (autoritatea regională din regiunea Moravia-Silezia, Republica Cehă, denumită în continuare „autoritatea regională”), pe de altă parte, în legătură cu eliberarea unui certificat de competență profesională pentru conducători auto.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 76/914/CEE

3 Articolul 1 alineatele (1) și (3) din Directiva 76/914/CEE a Consiliului din 16 decembrie 1976 privind nivelul minim de formare al anumitor conducători de vehicule de transport rutier (JO 1976, L 357, p. 36, Ediție specială, 07/vol. 1, p. 84) prevede:

„(1) Nivelul minim de formare profesională, prevăzut în articolul 5 alineatul (1) litera (b) a doua liniuță din Regulamentul (CEE) nr. 543/69, pentru conducătorul vehiculelor de transport rutier de mărfuri și în alineatul (2) litera (c) din articolul menționat anterior pentru conducătorul vehiculelor de transport rutier de călători, este recunoscut oricărei persoane care este titulara permisului de conducere național corespunzător și care a urmat cursuri de formare profesională privind cel puțin disciplinele prevăzute în anexa la prezenta directivă.

[…]

(3) Statele membre pot solicita conducătorilor care efectuează pe teritoriul lor transporturi naționale, precum și conducătorilor care efectuează transporturi internaționale la bordul unor vehicule înmatriculate în statele membre respective efectuarea unor cursuri de nivel mai avansat decât cele prevăzute în anexă. Poate fi vorba de cursuri organizate deja într-un stat membru sau de cursuri pe care un stat membru decide să le introducă în viitor.”

4 Conform articolului 15 alineatul (2) din Directiva 2003/59, Directiva 76/914 a fost abrogată cu efect de la 10 septembrie 2009.

Directiva 2003/59

5 Considerentele (2), (4), (5), (7), (10), (11) și (14) ale Directivei 2003/59 enunță următoarele:

„(2) Deoarece dispozițiile Regulamentului (CEE) nr. 3820/85 se aplică unui foarte mic procent dintre conducătorii auto, iar în prezent formarea obligatorie a conducătorilor auto este cerută doar de câteva state membre, majoritatea conducătorilor auto care conduc în prezent pe teritoriul comunitar își exercită profesia doar pe baza unui permis de conducere.

[…]

(4) Stabilirea unor noi norme comunitare are drept scop luarea măsurilor de siguranță pentru ca, prin această calificare, conducătorul auto să se încadreze într-un standard datorită căruia să aibă acces și să efectueze activitatea de conducere auto.

(5) În mod specific, obligația de a deține o calificare inițială și de a participa la instruiri periodice are drept scop îmbunătățirea siguranței rutiere și a siguranței conducătorului auto, inclusiv în timpul operațiilor efectuate de conducătorul auto atunci când vehiculul este oprit. În plus, natura modernă a profesiei de conducător auto trebuie să trezească interesul tinerilor pentru această profesie, contribuind la recrutarea de noi conducători auto atunci când numărul lor este insuficient.

[…]

(7) Pentru a se stabili dacă un conducător auto își îndeplinește obligațiile, statele membre trebuie să elibereze conducătorilor auto un certificat de competență profesională, denumit în continuare «CCP», care să certifice calificarea inițială sau formarea periodică a acestora.

[…]

(10) Condițiile minime care trebuie îndeplinite pentru calificarea inițială și formarea periodică se referă la normele de siguranță care trebuie respectate în timpul conducerii autovehiculelor și atunci când autovehiculele sunt oprite. Dezvoltarea aptitudinilor de conducere preventivă – anticiparea pericolelor, toleranța față de alți participanți la traficul rutier – împreună cu consumul rațional de carburant au o influență pozitivă atât asupra societății, cât și asupra sectorului de transport rutier însuși.

(11) Prezenta directivă nu trebuie să aducă atingere drepturilor dobândite de un conducător auto care deține permisul de conducere necesar pentru desfășurarea activității de conducere a autovehiculelor înainte de data stabilită pentru obținerea unui CCP care să certifice calificarea inițială sau formarea periodică.

[…]

(14) Statele membre trebuie să dispună ca prima sesiune de formare periodică să fie încheiată și să emită certificatele CCP corespunzătoare în termen de cinci ani fie de la data eliberării CCP-ului care să certifice calificarea inițială, fie de la data expirării perioadei de timp stabilite pentru ca anumiți conducători auto să-și revendice drepturile dobândite. De asemenea, trebuie să fie posibilă scurtarea sau extinderea acestor perioade de timp. În urma primei formări periodice, conducătorul auto trebuie să participe la stagii periodice de formare din cinci în cinci ani.”

6 Intitulat „Domeniu de aplicare”, articolul 1 din Directiva 2003/59 prevede:

„Prezenta directivă se aplică activității de conducere a autovehiculelor efectuată de:

(a) resortisanți ai unui stat membru;

(b) resortisanți ai unor țări terțe care sunt angajați sau utilizați de o întreprindere înființată într-un stat membru,

denumiți în continuare «conducători auto», care efectuează transporturi rutiere în cadrul Comunității, pe drumuri deschise utilizării publice, utilizând:

— vehicule pentru care este necesar un permis de conducere de categoria C1, C1+E, C sau C+E, așa cum sunt definite aceste categorii în Directiva 91/439/CEE, sau un permis de conducere recunoscut ca fiind echivalent,

— vehicule pentru care este necesar un permis de conducere de categoria D1, D1+E, D sau D+E, așa cum sunt definite aceste categorii în Directiva 91/439/CEE, sau un permis de conducere recunoscut ca fiind echivalent."

7 Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2003/59 prevede că „[a]ctivitatea de conducere auto, așa cum este definită în articolul 1, este supusă unei calificări inițiale obligatorii și unei formări periodice obligatorii".

8 Intitulat „Drepturi dobândite", articolul 4 din directiva respectivă prevede:

„Sunt exceptați de obligativitatea de a obține o calificare inițială următorii conducători auto:

(a) conducătorii auto care dețin un permis de conducere de categoria D1, D1+E, D sau D+E sau un permis de conducere recunoscut ca echivalent, care nu a fost eliberat în urmă cu mai mult de doi ani de la data finală pentru punerea în aplicare a prezentei directive;

(b) conducătorii auto care dețin un permis de conducere de categoria C1, C1+E, C sau C+E sau un permis de conducere recunoscut ca echivalent, care nu a fost eliberat în urmă cu mai mult de [trei] ani de la data finală pentru punerea în aplicare a prezentei directive."

9 Articolele 5 și 6 din aceeași directivă privesc regulile aplicabile atât calificării inițiale a conducătorilor auto, cât și CCP care o atestă.

10 Articolele 7 și 8 din Directiva 2003/59 privesc regulile aplicabile atât formării periodice a conducătorilor auto, cât și CCP care o atestă.

11 Sub titlul „CCP de atestare a formării periodice", articolul 8 din directiva menționată prevede la alineatele (1)-(4):

„(1) La finalizarea de către un conducător auto a stagiului de formare periodică menționat la articolul 7, autoritățile competente din statele membre sau centrul de formare aprobat îi eliberează un CCP care atestă formarea periodică.

(2) Următoarele categorii de conducători auto urmează un prim curs de formare periodică:

(a) titularii unui CCP menționat la articolul 6, în termen de [cinci] ani de la eliberarea respectivului CCP;

(b) conducătorii auto menționați la articolul 4, în termen de cinci ani de la datele respective menționate la articolul 14 alineatul (2), în conformitate cu un grafic stabilit de statele membre.

Statele membre pot să reducă sau să prelungească perioadele de timp menționate la literele (a) și (b), *inter alia*, astfel încât acestea să coincidă cu data expirării permisului de conducere sau astfel încât să asigure introducerea treptată a formării periodice. Cu toate acestea, perioada nu poate fi mai mică de trei ani și mai mare de șapte ani.

(3) Un conducător auto care a finalizat un prim curs de formare periodică menționat la alineatul (2) participă la formări periodice din cinci în cinci ani, înainte de sfârșitul perioadei de valabilitate a CCP care atestă formarea periodică.

(4) Titularii de CCP menționat la articolul 6 sau ai CCP menționat la alineatul (1) din prezentul articol și conducătorii auto menționați la articolul 4 care au încetat să practice această profesie și nu îndeplinesc cerințele alineatelor (1), (2) și (3) urmează un curs de formare periodică înainte de a-și relua practicarea profesiei.”

12 Articolul 14 din aceeași directivă are următorul cuprins:

„(1) Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 10 septembrie 2006. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la aceasta.

[…]

2. Statele membre aplică aceste măsuri:

— de la 10 septembrie 2008 cu privire la calificarea inițială necesară pentru conducerea vehiculelor din categoriile de permis de conducere D1, D1+E, D și D+E;

— de la 10 septembrie 2009 cu privire la calificarea inițială necesară pentru conducerea vehiculelor din categoriile de permis de conducere C1, C1+E, C și C+E.

[…]”

13 Anexa I la Directiva 2003/59, intitulată „Cerințe minime privind calificarea și formarea”, prevede, în cuprinsul primului paragraf al punctului 1, intitulat „Lista subiectelor”, că „[c]unoștințele care urmează să fie luate în considerare de către statele membre la stabilirea calificării inițiale și a formării periodice a conducătorului auto trebuie să includă cel puțin subiectele din prezenta listă. Conducătorii auto cursanți trebuie să atingă nivelul de cunoștințe și competență practică necesar pentru a conduce în deplină siguranță vehicule care se încadrează în categoria respectivă a permisului de conducere”.

14 Intitulat „Formarea periodică obligatorie prevăzută în articolul 3 alineatul (1) litera (b)”, punctul 4 al acestei anexe prevede că durata cursurilor de formare periodică obligatorie trebuie să fie de 35 de ore din cinci în cinci ani, defalcate în perioade de cel puțin șapte ore.

Dreptul ceh

15 Zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a změně některých zákonů (Legea nr. 247/2000 Sb. din 30 iunie 2000 privind dobândirea și perfecționarea competenței profesionale pentru conducerea autovehiculelor și privind modificarea anumitor legi, denumită în continuare „ZZOZ”), intrată în vigoare la 1 ianuarie 2001, instituie obligația de perfecționare a competenței profesionale a conducătorilor auto în limita a șaisprezece ore pe an și examinarea ulterioară a acestora.

16 Articolul 52c alineatele (1) și (2) din această lege prevede o procedură ordinară de eliberare a certificatului de competență profesională pentru conducători auto, care este condiționată de dovedirea promovării examenului de competență profesională de către conducătorii auto în perioada de șase luni prealabilă depunerii cererii.

17 În vederea transpunerii Directivei 2003/59, ZZOZ a fost modificată prin Legea nr.°374/2007 Sb.

18 Articolul II din Legea nr. 374/2007 Sb. prevede:

„1. Conducătorii auto care sunt titularii unui [CCP] pentru conducători auto valabil la data intrării în vigoare a prezentei legi au obligația ca, în termen de șase luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, dar nu mai târziu de data expirării valabilității [CCP] pentru conducători auto, să depună la autoritatea municipală cu jurisdicție extinsă o cerere scrisă de eliberare a unui certificat de competență profesională pentru conducători auto. Pe baza acestei cereri, autoritatea municipală cu jurisdicție extinsă va elibera conducătorului auto un certificat de competență profesională pentru conducători auto în temeiul [ZZOZ], astfel cum a fost modificată prin prezenta lege, la data intrării în vigoare a acesteia.

2. Valabilitatea [CCP] pentru conducători auto eliberate până acum încetează la expirarea [unei perioade] de douăsprezece luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, dar nu mai târziu de data expirării valabilității acestora.

3. În cazul conducătorilor auto care au promovat examinarea în conformitate cu reglementarea existentă înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi și cărora, la data intrării în vigoare a acesteia, autoritatea municipală cu jurisdicție extinsă nu le-a eliberat [CCP] pentru conducători auto, autoritatea municipală cu jurisdicție extinsă va elibera un certificat de competență profesională pentru conducători auto în temeiul [ZZOZ], astfel cum a fost modificată prin prezenta lege la data intrării în vigoare a acesteia.

4. În cazul conducătorilor auto care au obținut permise de conducere pentru subcategoria C1 până la 10 septembrie 2009, autoritatea municipală cu jurisdicție extinsă eliberează, pe baza unei cereri scrise, certificate de competență profesională pentru conducători auto în temeiul [ZZOZ], astfel cum a fost modificată prin prezenta lege la data intrării în vigoare a acesteia.

5. În cazul conducătorilor auto care au obținut permisul de conducere începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi și până la 10 septembrie 2008 pentru categoriile și subcategoriile D1, D1+E, D sau D+E și, respectiv, până la 10 septembrie 2009 pentru categoriile și subcategoriile C1+E, C sau C+E, autoritatea municipală cu jurisdicție extinsă eliberează, pe baza unei cereri scrise, certificate de competență profesională pentru conducători auto în temeiul [ZZOZ], astfel cum a fost modificată prin prezenta lege la data intrării în vigoare a acesteia. Această dispoziție se aplică și în cazul conducătorilor auto care au obținut permisul de conducere pentru categoriile și subcategoriile menționate în prima teză cu mai mult de șase luni înainte de data intrării în vigoare a prezentei legi și care nu dețin un [CCP] pentru conducători auto valabil la data intrării în vigoare a prezentei legi.

[…]

7. Conducătorii auto cărora urmează să li se elibereze certificate de competență profesională pentru conducători auto în temeiul punctelor 1, 3, 4 și 5 trebuie să efectueze stagii periodice de formare în temeiul [ZZOZ], astfel cum a fost modificată prin prezenta lege, la data intrării în vigoare a acesteia. Obligația de a efectua stagiul de formare inițială în temeiul acestei legi nu se aplică în cazul acestor conducători auto.”

19 Articolul 48 alineatele (4) și (5) din ZZOZ, astfel cum a fost modificată la 1 august 2011 prin Legea nr.°133/2011 Sb., aceasta din urmă fiind destinată să asigure, în special, transpunerea integrală a Directivei 2003/59, prevede:

„(4) Dacă un conducător auto care și-a încetat activitatea reia activitatea respectivă fără să fi efectuat stagiul de formare periodică prevăzut la articolul 48, el este obligat, în cazul în care intenționează să conducă din nou un autovehicul pentru conducerea căruia este necesar să își perfecționeze competența profesională de conducător auto, să participe la stagii periodice de formare cu durata de 35 de ore […]

(5) Dispozițiile alineatului (4) se aplică prin analogie și în cazul conducătorilor auto care nu au deținut până acum certificatul de competență profesională pentru conducători auto sau un alt document care să ateste competența profesională eliberat de un alt stat membru al Uniunii Europene în temeiul reglementării Uniunii […], chiar dacă aceștia au obținut permisul de conducere pentru categoria sau subcategoria C1, C1+E, C sau C+E înainte de 10 septembrie 2009 și, respectiv, pentru categoria sau subcategoria D1, D1+E, D sau D+E înainte de 10 septembrie 2008.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

20 Domnul Muladi este titularul unui permis de conducere categoria C din anul 1984 și al unui permis de conducere categoria D din anul 1989.

21 Până la 30 martie 2008, domnul Muladi a fost examinator autorizat, având dreptul de a instrui și de a examina conducători auto în temeiul ZZOZ.

22 La 14 martie 2010, domnul Muladi a solicitat Magistrát (autoritatea locală) din orașul Ostrava (Republica Cehă) un certificat de competență profesională pentru conducători auto, arătând că la 9 și la 28 martie 2008 se examinase el însuși pentru categoriile de permis de conducere A, C și D, în conformitate cu reglementarea aplicabilă, considerând în plus că efectuase un stagiu de formare de șaisprezece ore pe care și-l furnizase el însuși.

23 La 3 iunie 2010, cererea sa a fost respinsă pentru motivul că nu făcuse dovada promovării examenului prevăzut de reglementarea anterioară Legii nr.°374/2007 Sb. în perioada de șase luni anterioară depunerii acestei cereri.

24 Domnul Muladi a formulat o contestație împotriva acestei decizii, care a fost respinsă la 13 august 2010 de autoritatea regională.

25 Printr-o decizie din 23 februarie 2012, Krajský soud v Ostravě (Curtea Regională din Ostrava, Republica Cehă) a anulat decizia autorității regionale din 13 august 2010. Ulterior, autoritatea regională a anulat decizia autorității locale din orașul Ostrava din 3 iunie 2010 și a invitat-o pe aceasta să adopte o nouă decizie, indicându-i că trebuia să examineze respectarea condițiilor privind celelalte posibilități de eliberare a unui certificat de competență profesională pentru conducători auto.

26 La 27 septembrie 2012, autoritatea locală din orașul Ostrava a respins din nou cererea formulată de domnul Muladi.

27 Această decizie a fost confirmată printr-o decizie a autorității regionale din 15 ianuarie 2013, împotriva căreia este îndreptată acțiunea cu care este sesizată instanța de trimitere.

28 În contextul menționat, aceasta din urmă apreciază că eliberarea CCP solicitat de domnul Muladi nu se poate efectua pe baza vreunuia dintre cele trei temeiuri juridice prevăzute de dreptul național, și anume articolul II alineatul (3) din Legea nr.°374/2007 Sb., articolul 52c din ZZOZ și articolul 48 alineatele (4) și (5) din ZZOZ, astfel cum a fost modificată prin Legea nr.°133/2011 Sb.

29 Astfel, în ceea ce privește primul temei juridic, această instanță consideră că nu este aplicabil, întrucât chiar și instructorii precum domnul Muladi trebuiau să dea un examen și, prin urmare, nu se puteau autoexamina. În ceea ce privește al doilea temei juridic, ea apreciază că domnul Muladi nu a făcut dovada promovării examenului de competență profesională în perioada de șase luni anterioară cererii sale. În ceea ce privește, în sfârșit, al treilea temei juridic, ea constată că domnul Muladi nu a făcut dovada participării sale la un stagiu de formare cu o durată de 35 de ore.

30 Cu toate acestea, în ceea ce privește acest din urmă temei juridic, instanța de trimitere are îndoieli referitor la conformitatea sa cu dreptul Uniunii. În această privință, ea consideră că, deși Directiva 2003/59, la fel ca articolul 91 TFUE, nu conține o dispoziție care să autorizeze statele membre să adopte o reglementare mai strictă, această posibilitate ar rezulta din obiectivul acestei directive, care urmărește să stabilească cerințe minime ce trebuie respectate în cadrul calificării inițiale și al formării periodice a conducătorilor auto. În această privință, ea arată că, încă dinainte de transpunerea Directivei 2003/59, în Republica Cehă nu era suficient să se dețină un permis de conducere pentru a conduce vehiculele vizate de această directivă și că conducătorii auto aveau obligația de a-și perfecționa competența profesională conform modalităților amintite la punctul 15 din prezenta hotărâre. Cu toate acestea, ea arată că o asemenea reglementare ar putea aduce atingere așteptărilor legitime ale conducătorilor auto, precum și libertății lor profesionale consacrate la articolul 15 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), dar ar putea constitui și un potențial obstacol pentru libera circulație a persoanelor și a serviciilor în Uniunea Europeană.

31 Având în vedere cele ce precedă, Krajský soud v Ostravě (Curtea Regională din Ostrava) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dispozițiile articolului 4 din Directiva 2003/59 se opun unei reglementări naționale care impune condiții suplimentare pentru scutirea conducătorilor auto ai anumitor vehicule rutiere destinate transportului de mărfuri sau de pasageri de obligația de a obține o calificare inițială?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

32 Guvernul ceh susține că întrebarea adresată de Krajský soud v Ostravě (Curtea Regională din Ostrava) este inadmisibilă pentru motivele că instanța de trimitere nu precizează dispozițiile concrete de drept ceh care ar încălca Directiva 2003/59, nu oferă decât o descriere incompletă a faptelor, fără a descrie mai concret cadrul juridic în care este chemată să se pronunțe, precum și împrejurările de fapt esențiale în această privință și că este evident că întrebarea adresată nu are nicio legătură cu soluționarea litigiului principal în ceea ce privește obligația de calificare inițială în sensul articolelor 5 și 6 din Directiva 2003/59, în timp ce litigiul principal se referă la obligația de a urma un stagiu de formare periodică în sensul articolelor 7 și 8 din această directivă.

33 În această privință, trebuie amintit că, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale, instituită la articolul 267 TFUE, numai instanța națională sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebarea adresată privește interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe. Refuzul de a se pronunța asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională este posibil numai atunci când este evident că interpretarea dreptului Uniunii solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 17 martie 2016, Aspiro, C-40/15, EU:C:2016:172, punctul 17 și jurisprudența citată).

34 În speță, cererea de decizie preliminară reflectă cu claritate legătura dintre interpretarea solicitată a articolului 4 din Directiva 2003/59 și soluționarea litigiului cu care este sesizată instanța de trimitere. Astfel, aceasta din urmă arată că solicită să se stabilească dacă, cu ocazia adoptării Legii nr.°374/2007

Sb., care efectuează transpunerea Directivei 2003/59, legiuitorul ceh putea să prevadă condiții suplimentare pentru menținerea drepturilor dobândite de conducătorii auto, drepturi prevăzute la acest articol și al căror beneficiu este solicitat de reclamantul din litigiul principal.

35 De asemenea, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 15-23 din prezenta hotărâre, decizia de trimitere furnizează o descriere suficient de detaliată atât a cadrului factual, cât și a cadrului juridic al cauzei principale.

36 Rezultă că întrebarea preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

37 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 4 din Directiva 2003/59 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia persoanelor care beneficiază de scutirea de obligația calificării inițiale a conducătorilor auto ai anumitor vehicule rutiere destinate transportului de mărfuri sau de pasageri, prevăzută la acest articol, le este impusă, pentru practicarea activității de conducere în cauză, cerința unei formări periodice prealabile cu o durată de 35 de ore.

38 În această privință, trebuie arătat că, în conformitate cu articolul 8 alineatul 2 primul paragraf litera (b) din Directiva 2003/59, interpretat în lumina considerentului (14) al acesteia, conducătorii auto care beneficiază de scutirea de calificarea inițială prevăzută la articolul 4 din această directivă sunt autorizați, pe acest temei, să practice activitatea de conducere pentru o perioadă care se încheie la urmarea primului curs de formare periodică. Această perioadă este determinată de statele membre în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) al doilea paragraf din directiva menționată, însă nu poate fi nici mai mică de trei ani, nici mai mare de șapte ani, calculată de la datele prevăzute la articolul 14 alineatul (2) din aceeași directivă, și anume fie data de 10 septembrie 2008 pentru titularii unui permis de conducere pentru una dintre categoriile D1, D1+E sau D, D+E sau ai unui permis recunoscut drept echivalent, fie data de 10 septembrie 2009 pentru titularii unui permis de conducere pentru una dintre categoriile C1, C1+E sau C, C+E sau ai unui permis recunoscut drept echivalent.

39 Din anexa I la Directiva 2003/59, intitulată „Cerințe minime privind calificarea și formarea”, interpretată în lumina considerentului (10) al directivei, reiese de asemenea că aceasta efectuează o armonizare minimă a dispozițiilor naționale referitoare la calificarea inițială, precum și la formarea periodică a conducătorilor auto ai anumitor vehicule rutiere destinate transportului de mărfuri sau de pasageri.

40 Prin urmare, statele membre nu sunt lipsite de posibilitatea de a impune conducătorilor auto prevăzuți la articolul 4 din Directiva 2003/59 condiții suplimentare pentru a practica activitatea de conducere a anumitor vehicule rutiere destinate transportului de mărfuri sau de pasageri.

41 În ceea ce privește mai concret articolul 4 din această directivă coroborat cu articolul 14 alineatul (2) din aceasta, în temeiul căruia, în vederea garantării drepturilor dobândite, deținătorii anumitor categorii de permise de conducere beneficiază, cu titlu tranzitoriu, de o scutire de obligația de calificare inițială, trebuie considerat că acesta se limitează la a efectua o armonizare minimă a dispozițiilor naționale.

42 Pe de altă parte, ar fi contrar sistematicii Directivei 2003/59 ca statele membre, deși pot impune cerințe suplimentare privind obligația calificării inițiale, să nu poată stabili condiții suplimentare privind scutirea de aceeași obligație.

43 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o armonizare minimă nu împiedică statele membre să mențină sau să adopte măsuri mai stricte, cu condiția însă ca acestea să nu fie de natură să compromită rezultatul prevăzut de directiva în discuție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 noiembrie 2006, Lidl Italia, C-315/05, EU:C:2006:736, punctul 48) și să fie conforme cu Tratatul FUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 aprilie 2009, Scarpelli, C-509/07, EU:C:2009/255, punctul 24, Hotărârea din 10 septembrie 2009, Comisia/Belgia, C-100/08, nepublicată, EU:C:2009:537, punctul 70, Hotărârea din 1 martie 2012, Akyüz, C-467/10, EU:C:2012:112, punctul 53, și Hotărârea din 25 aprilie 2013, Jyske Bank Gibraltar, C-212/11, EU:C:2013:270, punctul 60).

44 În această privință, asemenea măsuri pot, în pofida efectului lor restrictiv, să fie justificate dacă răspund unui motiv imperativ de interes general, sunt adecvate pentru a garanta realizarea obiectivului pe care îl urmăresc și nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 aprilie 2013, Jyske Bank Gibraltar, C-212/11, EU:C:2013:270, punctul 60).

45 Prin urmare, trebuie examinat dacă o condiție precum cea prevăzută de reglementarea în discuție în litigiul principal, care impune, în vederea eliberării CCP pentru conducători auto, pe lângă deținerea prevăzută de Directiva 2003/59 a unui permis din categoria D1, D1+E sau D, D+E sau echivalent, eliberat înainte de data de 10 septembrie 2008, sau a unui permis C1, C1+E sau C, C+E sau echivalent, eliberat înainte de data de 10 septembrie 2009, participarea la un curs de formare periodică prealabilă cu o durată de 35 de ore, este justificată.

46 Este cert că respectiva condiție contribuie la garantarea calității conducătorilor auto, precum și la consolidarea securității rutiere și a celei a conducătorilor auto, obiective menționate în cuprinsul considerentelor (4) și (5) ale Directivei 2003/59.

47 În plus, nu se poate considera că o asemenea cerință suplimentară depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestor obiective.

48 În această privință, trebuie arătat, mai întâi, că ea se aplică doar persoanelor care nu erau titulare ale unui certificat de competență profesională sau ale unui certificat echivalent și, prin urmare, nu practicau sau nu mai practicau profesia de conducător auto și, în consecință, nu erau supuse obligației de perfecționare anuală prevăzute de ZZOZ.

49 De asemenea, în ceea ce privește obiectul său, o dispoziție precum cea în discuție în litigiul principal impune o cerință asemănătoare celei prevăzute la articolul 8 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2003/59 coroborat cu punctul 4 din anexa I la această directivă, potrivit căruia conducătorii auto care au obținut un CCP în temeiul articolului 4 din Directiva 2003/59 trebuie să urmeze un prim stagiu de formare periodică de 35 de ore, în principiu în termen de cinci ani de la data de 10 septembrie 2008 pentru titularii permiselor D1, D1+E sau D, D+E sau echivalent și de la data de 10 septembrie 2009 pentru titularii permiselor C1, C1+E sau C, C+E sau echivalent.

50 În plus, nu se poate considera că aceasta aduce atingere drepturilor dobândite de conducătorii auto, întrucât, pe de o parte, Directiva 76/914, abrogată și înlocuită cu Directiva 2003/59, prevedea la articolul 1 alineatul (3) posibilitatea statelor membre de a impune un stagiu de formare mai cuprinzător decât cel prevăzut în anexa la această primă directivă pentru obținerea CCP și întrucât, pe de altă parte, astfel cum arată instanța de trimitere, reglementarea cehă, chiar dinainte de transpunerea Directivei 2003/59 prin Legea nr. 374/2007 Sb., prevedea în ZZOZ că deținerea unui permis de conducere corespunzător nu era suficientă pentru conducerea vehiculelor vizate de directiva în discuție și că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 15 din prezenta hotărâre, conducătorii auto ai acestor vehicule erau obligați să își perfecționeze competențele de conducere prin stagii de formare anuale.

51 În sfârșit, o cerință suplimentară, precum cea impusă de reglementarea în discuție în litigiul principal, nu încalcă articolul 15 din cartă. Astfel, conform articolului 52 alineatul (2) din cartă, drepturile garantate de acest articol pot face obiectul unor restrângeri, cu condiția ca acestea să răspundă efectiv unor obiective de interes general urmărite de Uniune și să nu constituie, față de scopul urmărit, o intervenție disproporționată și intolerabilă care ar aduce atingere însuși conținutului drepturilor garantate astfel (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 iunie 2005, Alessandrini și alții/Comisia, C-295/03 P, EU:C:2005:413, punctul 86 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 4 iulie 2013, Gardella, C-233/12, EU:C:2013:449, punctul 39). Or, astfel cum s-a constatat la punctul 47 din prezenta hotărâre, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal îndeplinește aceste cerințe.

52 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 4 din Directiva 2003/59 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia persoanelor care beneficiază de scutirea de obligația calificării inițiale a conducătorilor auto ai anumitor vehicule rutiere destinate transportului de mărfuri sau de pasageri, prevăzută la acest articol, le este impusă, pentru practicarea activității de conducere în cauză, cerința unei formări periodice prealabile cu o durată de 35 de ore.

Cu privire la cheltuielile de judecată

53 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 4 din Directiva 2003/59/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 iulie 2003 privind calificarea inițială și formarea periodică a conducătorilor auto ai anumitor vehicule rutiere destinate transportului de mărfuri sau de pasageri, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3820/85 al Consiliului și a Directivei 91/439/CEE a Consiliului și de abrogare a Directivei 76/914/CEE a Consiliului, trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia persoanelor care beneficiază de scutirea de obligația calificării inițiale a conducătorilor auto ai anumitor vehicule rutiere destinate transportului de mărfuri sau de pasageri, prevăzută la acest articol, le este impusă, pentru practicarea activității de conducere în cauză, cerința unei formări periodice prealabile cu o durată de 35 de ore.

Semnături